

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 6:01
סוף זמני ק"ש - 9:17
9:53 -
סוף זמן תפלה - 10:49
דף היומי לש"ק: קידושין ס"ב

בס"ד, עש"ק פ' בראשית - שבת מברכים מרחשון - שנת תשפ"ד לפ"ק

פרשת בראשית

חיבור סוף התורה לתחילתה

ויש לכאר ע"פ הנודע מדרך לשון הקודש, כי תיבת 'הי' הוראתה לשון עתיד, אולם כשבאה אות 'ז' בראשה - 'זיהי', היא נהפכת מעתיד לעבר. והנה בבריאת האור כתיב "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור" (א: 3). ונוכל לומר כי מאחר שאמר השי"ת 'יהי אור' בלשון עתיד, והכתוב אומר מיד 'זיהי אור' במילה המהפכת העתיד לעבר, ולא אמר 'ויעש אלקים את האור', או 'ויברא' וכדומה, מהלשונות הכתובים בשאר הנבראים, מזה הוציאו חז"ל לדרוש, כי האור שנברא להיות הולך ומאיר בכל יום, לעתיד נגנו, ונעשה ממנו דבר עבר וחלף.

"ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ואת הכוכבים" (א: 16). בס' פנינים משלחן הגר"א מסופר: בעת שיצא מרנא הגר"א לגלות, ונדד על פני ארצות אירופה, התאכסן פעם אצל בעה"ב מופלג בתורה. הלה שהכיר בו כי גדול וקדוש הוא, הראה לפניו מה שכתב אביו המנוח על גליון החומש שלו, בצידו של פסוק זה, ראשי תיבות: **גועשאנ"ק**. את פתרונו של תיבה זו כבר דרש האיש מפי אישים רבים, אבל אין פותר אותה.

אמנם רבנו השיבו על אתר, כי פתרון הר"ת הוא: **גדול נסמוך על שלחן אביו נקרא קטן**. ופירש, שבזה ביקש ליישב מדוע הלבנה נקראת "המאור הקטן". אלא מאחר שהלבנה אינה מקבלת אורה אלא מהשמש, והלכה היא שגדול הסמוך על שלחן אביו נקרא קטן (עי' ב"מ יב:), הרי מכיון שסמוכה היא על שלחן השמש נקראת 'המאור הקטן'. (שאריית יוסף עהש"ס, לר"י פיאנטניצקי, ורשא תר"ן, עמ' 131. וראה הר צבי עה"ת להגרצ"פ פראנק, בנוסח אחר קצת).

בענין ברכת העולם: "שתחי' עד מאה ועשרים שנה"

עה"פ בסוף פרשתנו: "ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעולם באשר הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה" (א: 1). פירש"י בשם המדרש: "והיו ימיו וגו'" - עד ק"כ שנה אאריך להם אפי', ואם לא ישובו אביא עליהם מבל.

והרד"ק עה"פ הנ"ל כותב: וטעם 'מאה ועשרים' לא ידענו, אלא כך היא רצון הבורא.

ועיין ברבינו בחיי שכותב על צד הקבלה: ונראה לי בטעם המספר הזה, כי מפני שהעולם הזה נברא בה"א, והוא [הקב"ה] רוצה בקיומו של עולם, לכך המתין להם מאה ועשרים שנה, שמאה הוא חמישיית השנים של מהלך עץ החיים [עיין בב"ר (פס"ו:ד) דמבואר דעץ החיים מהלך חמש מאות שנה] כדי שיתבוננו וישובו. וכן עשרים [הוא] חמישיית מאה, ואין הקב"ה מעניש עד עשרים וכו', עיי"ש.

שמא יש לקשר סוף התורה לתחילתה עפ"מ שמוכא בבעל הטורים בפסוק האחרון שבתורה על התיבות "ולכל המורא הגדול", שכתב: בגימ' "פי הארץ", עיי"ש. והלוא פי הארץ נברא בששת ימי בראשית בערב שבת בין השמשות (עיין אבות פ"ה מ"ו).

ועיין בס' זאת ליעקב להגר"ר שמואל יעקב בורנשטיין זצ"ל (ח"ה עה"ת עמ' תקע"ח) שכתב: ונמצא ד"פי הארץ" שבלע את קרח ועדתו הי' קיום התורה והאמונה. וזהו ההמשך: "ולכל היד החזקה" דקאי אקבלת התורה וכו'. ועל דרך זה הוא הסיום של "לעיני כל ישראל" דקאי אשבירת הלוחות שהי' קיום התורה, וכדבריהם ז"ל (מנחות צט:): פעמים שביטולה של תורה זהו יסודה, דכתיב "אשר שברת" (שמות לד: א) - א"ל הקב"ה למשה, יישר כחך ששבירת (יבמות סב.), עכ"ל.

והכא נמי יש לומר, דאע"ג ד'בראשית' - בשביל התורה שנקראת "ראשית" - ברא אלקים את השמים ואת הארץ, מ"מ בליעת קרח ועדתו בפי הארץ ושבירת הלוחות, גרמו לקיום התורה וממילא לקיום העולם, שנברא בזכות התורה.

"בראשית ברא אלקים" (א: 1). בבעל הטורים איתא: 'אלקים' בגימ' 'הכסא' - שהכסא ברא תחילה (פסחים נד:).

ויש לעיין, דהא עה"פ "כי יד על כס קה מלחמה לה' בעמלק" (יו:טז) פירש"י: נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו וכו'. הרי שכסא ה' שייך לשם הוי' ולא לשם אלקים.

ואפשר לומר, דכיון דבתחילה עלה במחשבת הקב"ה לברוא את העולם במדת הדין, הכסא שברא בתחילה הי' כסא הדין המרומו בשם אלקים. אבל לאחר שראה שאי אפשר לעולם להתקיים במדת הדין לבד, שיתף מדת הרחמים למדת הדין (עיין רש"י ריש פ' בראשית). ושמא באותה שעה ברא כסא רחמים [עיין במדרש (מובא בתורה שלימה, אסתר ו:א אות י"א) דאיתא שם: כיון שראה הקב"ה שגברה מדת הדין, עמד מכסא דין וישב על כסא רחמים]. וכסא רחמים שייך לשם הוי' שמורה על מדת הרחמים, ועל כסא זה נאמר שאין השם שלם ואין הכסא שלם עד שיימחה שמו של עמלק.

"וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל וגו'" (א: 5). בס' פנינים משלחן הגר"א איתא: אמרו חז"ל במדרש (הובא ברש"י) דהאור הראשון נגנו לעתיד לבוא וכו'.

מכל הנ"ל מבואר דתיבות 'מאה ועשרים שנה' אין להן שייכות לימי חייו של אדם, אלא לזמן הארכת אף של הקב"ה עד שהביא את המבול.

ועיין באבן עזרא שכתב: "והיו ימיו" - יש אומרים שזה קצב כל האדם [ר"ל שמעכשיו לא יאריכו ימים כל כך כמו עד עתה, ויהיו ימים מאה ועשרים שנה]. ואם מצאנו יותר כן מצאנו מעט [ר"ל], אף אם מצאנו אנשים שחיו יותר, הם היו רק מעט]. רק על הרוב ידבר. ואין זה אמת, כי הנה שם ח"י שש מאות [שנה] וכל הדורות אחריו חיו שנים רבות, ובימי פלג חסרו השנים, ומימות דוד עד היום שבעים או שמונים שנה. והאמת מה שאמר המתרגם ארמית, שנתן קץ לאדם וכו' ואם ישובו - ימלטו, ואם לא ישובו - ימותו וכו', עכ"ל. הרי שמסכים האבן עזרא עם רש"י ודעימ'.

אמנם, יש שפירשו את הפסוק "והיו ימיו מאה ועשרים שנה", שקאי על שנות חיי אדם מאז והלאה.

וז"ל הרא"ש בפירושו על התורה: רוצה לומר, שלא יחיי האדם ימים רבים כמו דורות הראשונים שהיו נקראים 'בני האלקים' והיו מאריכין תשע מאות שנה ויותר, ואף בסוף ימיהם היו הולכין אחר תאוותן וכו', לפיכך "והיו ימיו מאה ועשרים שנה", עכ"ל.

וכן איתא בספר צרור המור: "לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר" - שבריו הזמן חוזרין לרוח לבשר, ולכן ראוי לקצר ימיהם שיחזרו למאה שנה, ולכן תמצא שאחר דור המבול במעט זמן נתקצרו ימיהם למאתים ולמאה שנה לסיבה שזכרנו וכו', עכ"ל.

ובתנא דבי אליהו רבה (פ"ז) איתא: מכאן אמרו, ימי בחרותו של אדם מאה ועשרים שנה ואחר כך יבוא לעולם הבא בשמחה גדולה.

ועיין בפירושו משפט וצדקה על התדבא"ר שפי': מכאן אמרו, כאן עובר לחיי בני אדם לאחר המבול להגיד שלאחרי שבני אדם מעלו בטובתו של הקב"ה, והפכו את אורך הימים לימי רשע, קצר ימיהם והעמיד אותם על זמן של ק"כ שנים, כי זה מספיק להולך בדרך טובה שיבוא על ידו לעולם הבא.

ובפירושו ישועות יעקב פירש: ימי בחרותו של אדם מאה ועשרים שנה - ר"ל, שהקב"ה בחר לאדם ואמר: "והיו ימיו מאה ועשרים שנה", ואז ייראו מלחטא, ואם יחטאו ימהרו לעשות תשובה ומיראת המיתה, ואח"כ יבוא לעוה"ב בשמחה, עכ"ל.

ובמדרש (קהלת רבה פ"א: ל"ז) איתא: "מעוות לא יוכל לתקון [וחסרון לא יוכל לימנות]" - משנתעוותו דור המבול במעשיהם הרעים, שוב לא נתקנו. [וחסרון] לא יוכל לימנות" - משחיסר הקב"ה שנותיהם, שנא' "והיו ימיו מאה ועשרים שנה" - עוד לא נמנו.

עוד דרשה על תיבות "והיו ימיו מאה ועשרים שנה" השייכת לימי אדם נמצאת בפ' שילוח הקן (חולין קלט): משה מן התורה מנין? "בשגם הוא בשר". ופירש"י: מנין למשה רמז קודם שבא שסופו לבוא. "בשגם הוא" - 'בשגם' בגימטריא 'משה', וכתוב שם: "והיו ימיו מאה ועשרים שנה" - וכך היו ימי חיי משה וכו'. [ועיין במדרש (ש"ר פ"ב: ב"ט) שדרשו: "מתוך הסנה" - רמז לו שיחיי" ק"כ שנה כמנין 'הסנה'].

ועיין בפ"י התורה והמצוה להמלבי"ם (בראשית ו:ג) שכתב: "ויאמר ה'" - אז ראה ה' כי לא טוב מה שהם מאריכים ימים אחר שהנשמה שניתנה בגוף יש לה מלחמה תמידית עם הגוף שזונה אחרי

יצרי התאוות, ואין ראוי שרוחי שנפחתי באפיו ידון ויתקוטט עם האדם "לעולם" - היינו לאורך ימים, אחר שבאורך ימים ינצח הגוף את הרוח וימשכהו למטה אל תאוותיו הבהמיות ואל הבשר, והרוח נעשה בשר, ועל זה אמר "בשגם הוא בשר" - שגם הרוח ייהפך לבשר ולחומריות, ולכן "והיו ימיו מאה ועשרים שנה" - מעתה יהיו ימי חיי האדם שלא יאריכו ימים כל כך, שעל ידי שימותו בקוצר ימים ייראו מהמות וישומו מדרכס הרעה. וגם שלא יהי' להם עת כל כך להרבות זדון ופשע, ועל זה אמרו חז"ל שרמז 'בשגם' - הוא משה, שמשא שלא חי רק ק"כ שנה כשנים הקצובים וכו'.

בקובץ אור ישראל (מאנסי, חוברת מ"ה עמ' רנ"א) מובא מהרב זאב דייקשטיין שליט"א, מו"ל עלון 'על הדף': נהוג עלמא לברך עצמם ואת אחרים שיזכו לחיות עד מאה ועשרים שנה. אולי מקור הדברים הוא מפסוק "והיו ימיו מאה ועשרים שנה" הנכתב אצל אנשי דור המבול. אבל מצינו שגדולי ישראל הקודמים כתבו 'מאה שנה', וכפי שראיתי בצוואת הג"ר עקיבא איגר (נדפס בספר 'אשר יצוה', ח"ב צוואת מגדולי אשכנז, ירושלים תשס"ה, עמ' תקל"ה אות ב). וכן בצוואת הג"ר נפתלי כ"ץ בעל סמיכות חכמים (שם עמ' ס"ח). ולכאורה מקור הדברים הוא ממשנה (אבות פ"ה מכ"א) בן מאה שנה כאילו מת ועבר ובטל מן התורה.

ועיין בקובץ עץ חיים (באבוב, חוברת כ', עמ' רפ"ט), מאמר: בירור ומקור לברכת העולם 'עד מאה ועשרים שנה', מהרב זכרי' האלצער שליט"א.

בספר לבנימין אמר (עמ' קל"א) הביא מספר הגאון שהגר"א הי' רגיל לברך לחיות עד מאה שנה. ובס' לבנימין אמר (שם) מובא ששאל את הגר"ח קניבסקי זצ"ל: לא מצאתי מקור שאי אפשר לחיות יותר ממאה ועשרים שנה, ואדרבה, מצאנו כאלה שחיו יותר, וא"כ למה מברכים שיחיו רק עד מאה ועשרים [וראיתי במכתב אחד מהחפץ חיים זצ"ל שבירך לאחד ככה]? והשיב הגר"ח זצ"ל: נקט 'אריכות ימים' [ר"ל שיש לברך את זולתו באריכות ימים סתם].

בספר קורות הדורות (ח"ב עמ' רפ"ג) איתא: ושמעתי מחכם אחד ששאל את פי מורנו הגר"ח קניבסקי זצ"ל מה המקור לקצבה זו [מאה ועשרים שנה], וענה שאין מקור לזה, ואפשר לחיות עוד יותר, אלא שמצינו פסוק הנ"ל [והיו ימיו מאה ועשרים שנה]. אבל רש"י שם פ"י שהכוונה לענין אחר - שהקב"ה אמר שיאריך אפו לק"כ שנה.

בספר מגד גבעות עולם (ח"א עמ' ק"ק-ק"א) להגר"ר מיכל שורקין שליט"א איתא: שמעתי בשם הגר"ח זצ"ל [מבריסק] שאסור לומר "זאלסט לעבען עד מאה ועשרים" [שתחיי' עד מאה ועשרים], דיש בזה איסור של קללה, שהרי יכול לחיות יותר, ונמצא שמקללו במה שמגביל לו את החיים עד מאה ועשרים.

ושמעתי פעם שיחה בין הג"ר יעקב קמינצקי זצ"ל להגר"ד זצ"ל בענין זה, וגם הג"ר יעקב קמינצקי הי' נגד מליצה זו.

אף בסוף ימי הגר"מ [פיינשטיין] זצ"ל הוצרך לעזור שיעזור לו בצרכי גופו החלוש. ממשלת נוא יארק היתה מוכנת לשלם הוצאה זו, אבל הי' צורך למלא טופס ולפרט בו כמה שנים מעריכים ימשך החולי ויצרכו לעזרה הזאת. הגר"מ זצ"ל הי' אז בן תשעים שנה והיו יכולים לכתוב שהוא יצטרך את העזרה לא יותר מעוד שלשים שנה, אך הגר"מ זצ"ל סירב למלא את טופס זה, ואף שסירוב זה הי' כרוך בהפסד עצום של ממון, מ"מ לא הי' מוכן בשום אופן לכתוב זמן שירמזו על סופו, ואף בגיל מופלג כגילו (שמעתי אז בישיבת תפארת ירושלים).

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

TORAH LODAAS

PARSHAS BREISHIS
© COPYRIGHT 2023
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

רוחמה ליבא בת רבקה לרפו"ש
פעסא רחל בת דבורה לרפו"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפו"ש

“ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו” (ב:ג)
“And Hashem blessed the seventh day and sanctified it.”

Rashi explains that Hashem blessed the seventh day by having a double portion fall on the sixth day. He sanctified it by not having the *Mon* fall on Shabbos.

The Re'eim asks: What Bracha was there in the fact that a double portion of *Mon* fell on Erev Shabbos; in the end no extra *Mon* was given - there were merely two portions on one day which were meant to suffice for two days instead of one portion on each day.

It could be that although man was cursed with constant worries about where his *Parnosa* was going to come from, nevertheless, when a double portion fell on Erev Shabbos and the people did not have to worry about where their next day's sustenance would come from, that peace of mind was the Bracha of the *Mon*.

“ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל”
(ג:יב). במדרש דרשו: “ואכלתי” אין כתוב כאן, אלא “ואוכל” -
אכלתי ואוכל עוד.

“And the man said, ‘The woman that You gave to be with me - she gave me from the tree and I ate.’”

The Midrash deduces from the words of Adam that he meant, “I ate, and I will eat again.”

How is it possible to say about Adam, who was formed by Hashem, that he would display such rebelliousness to his Creator?

The *Kotzker Rebbe, ZTL*, explained that Adam was saying that he had such a terrible desire for the forbidden fruit, that he would be likely to succumb to his evil inclination again. In spite of this, though, Adam was on a tremendously high level, for knowing oneself and being honest with oneself takes great fortitude, and is the first step to repentance ...

“ועפר תאכל כל ימי חיך” (ג:יד)

“And you shall eat sand all the days of your life.”

The *Alter of Novardok, Hagoan Rav Yosef Yozel Horowitz, ZTL*, noted that one who studies Torah only with ulterior motives - to gain fame or fortune - is like the snake, who can eat royal delicacies, but tastes only sand.

Similarly, such a person never enjoys the true taste of Torah.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

The custom is that when Davening for a boy who does not have a name yet [because he was unable to have a Bris], we say: "*Hatinok ben Plonis*".

The Sefer, *Peninei Tefilla* (p. 106) mentions that the opinion of Hagoan Rav Yoseif Sholom Elyashiv Z'TL was that for the purpose of being more specific, one should say: "*Hatinok ben Plonis bas Plonis*", mentioning both the mother and the maternal grandmother.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) According to Chazal, which bone derives its nourishment from the meal of *Melava Malka*?
- 2) What material covered Adam's entire body before he sinned with the *Eitz Hada'as*?
- 3) What becomes forbidden if left uncovered, for fear that a snake may have spit its venom into it?
- 4) How old was Adam when he became a father?
- 5) Which three people, mentioned in this week's Sidra, wore *Bigdei Kehuna*?
- 6) What was the first recorded incidence of spousal abuse?
- 7) For which *Aveira*, committed first in this week's Parsha, did the *Se'ir La'azazel* come to atone?
- 8) Adam described Chava as “bone from my bones and flesh from my flesh” (2:23). From which bone and flesh of Adam did Chava come?
- 9) Where do we find that Chazal knew that the earth is spherical?
- 10) Which one of the Birkos Hashachar refers to part of the creation of the world?
- 11) What was etched into the forehead of Adam?
- 12) Which person sprouted a horn on his head?
- 13) Who was the first Metzora (leper)?
- 14) Which metal has the ability to gladden the hearts of men?
- 15) How many sons did Kayin have?

ANSWERS

- 1) Chazal tell us that the *Luz* bone derives its nourishment from the meal of Melave Malka (see Kaf Hachaim 300:1).
- 2) The Pirkei D'Rebbi Eliezer (14) says that before the sin with the Eitz Had'as, Adam had a nail-like covering over his entire body. After the sin, it was removed from everywhere but the tips of his fingers and toes.
- 3) According to Chazal (Terumos 1:4, Avoda Zara 30, Chulin 6), certain liquids which are left uncovered are forbidden to be consumed because a snake may have drunk from them and spewed its venom into them (see Yoreh Deah 116:1, Pischei Teshuva).
- 4) Adam was eight hours old when Kayin and his twin were born (Sanhedrin 38b).
- 5) Adam, Sheis and Mesushelach wore *Bigdei Kehuna* (Bemidbar Rabba 4:8).
- 6) According to the Ba'al Haturim (3:12) when Adam told Hashem, "The woman that You gave me, she gave me from the *Eitz* and I ate", he meant to say that she beat him with a stick (*Eitz*) until he agreed to eat from the *Eitz Hada'as*.
- 7) Immorality. In the times of Na'ama, the sister of Tuval Kayin two destructive *Mal'achim* named Uza and Aza'eil came down to earth, and began to commit acts of immorality. The term *Se'ir La'azazel* is a contraction of the names Uza and Aza'eil (Rashi, Yoma 67b).
- 8) According to the Targum Yonoson, she came from the thirteenth rib. According to the Likutei Torah (cited in Radal on Pirkei D'Rebbi Eliezer 12:33) it was the sixth rib. She came from the flesh of his heart.
- 9) In the Talmud Yerushalmi, cited in Tosafos (Avoda Zara 41a, D'H' Kekadur) as well as in the Zohar (Veyikra III, p. 10a #141) it is mentioned that the earth is like a ball.
- 10) "רוקע הארץ על המים" (see Avudraham, Birkas Hashachar).
- 11) The letters 'אמת' (Sefer Gematriyos of Rabbi Yehuda Hachassid, Bereishis, letter Zayin).
- 12) Kayin (Bereishis Rabba 22:12).
- 13) According to another view in the Midrash (ibid.) - Kayin.
- 14) Gold (Shiltei Giborim on the Mordechai, Shabbos chapter 6, letter Gimmel).
- 15) 100 (Midrash Zuta, Koheles 6:3).

NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתתיהו* is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.
Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on *שמחות* and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

*The material for this issue has been reprinted
from previous years*